ISSN 1694-7681

ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА

Выписка верна
Ученый секретарь

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ
КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
ОТДЕЛ КАДРОВ
КЫРГЫЗСКО-УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

ISSN 1694-7681

**ЖУРНАЛ «ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ»
ОСНОВАН В 2001 ГОДУ, ПЕРЕИМЕНОВАН
В «ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА»
В 2015 ГОДУ, ВЫХОДИТ ЕЖЕМЕСЯЧНО**

Зарегистрирован
в Министерстве юстиции
Кыргызской Республики
Регистрационный № 673
от 19 декабря 2001 года

Республиканский научно-теоретический журнал

ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ
КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
ОТДЕЛ КАДРОВ
ИНН 01103199810027
КЫРГЫЗСКО-УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

№ 8, 2016

Выписка верна Ученый секретарь
А. Тентимишева

БИШКЕК – 2016

ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА № 8, 2016

Главный редактор
Токторалиев Б.А., академик НАН КР

Ответственный редактор, профессор
Д.Жапаров

Редколлегия:

Абытов Б.К., д.и.н., профессор

Бабаев Д. Б., д.пед.н., профессор.

Берсимбаев Р.И., д.биол.н., академик

НАН РК.

Борубашов Б.И., д.ю.н., профессор.

Джуманалиев А.Дж., д.и.н., профессор.

Джуматаев М.С., д.т.н., профессор.

Дуйшеналиев Т.Б., д.ф.-м.н., профессор.

Жоробеков Ж.Ж., д.полит.н., профессор.

Жоробекова Ш.Ж., д.х.н., профессор, академик НАН КР

Кочербаева А.А., д.э.н., профессор.

Маткеримов Т.Ы., д.т.н., профессор.

Молдоев Э.Э., д.ю.н.

Мусаев С.Ж., член-корр. НАН КР, д.филол.н., профессор.

Син Е.Е., д.пед.н., профессор.

Сманлов Э.А., д.с/х.н., профессор.

Тогусаков О.А., член-корр. НАН КР, д.филос.н., профессор.

Токсобаева Б.А., д.э.н., профессор.

Турдугулов А.Т., д.филол.н., профессор.

Чекеев А.А., д.ф.-м.н., профессор.

Чортонбаев Т.Дж., д.с/х.н., профессор.

Шаршекеев Ө.Ш., д.ф.-м.н., профессор, член-корр. НАН КР.

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ
КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
ОТДЕЛ КАДРОВ
УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Выписка верна Ученый секретарь
А. Тентимишева

Выписка верна Ученый секретарь

Д. Тентимишева

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ КАДРЛАР БӨЛҮМҮ ОТДЕЛ КАДРОВ КЫРГЫЗСКО-УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ

ЖАҢЫ МЕКТЕПКЕ ЖАҢЫ МУГАЛИМ: ПЕДАГОГИКАЛЫК КАДРЛАРДЫ ДАЯРДООНУН МОДЕРНИЗАЦИЯЛООНУН АКТУАЛДУУ ПРОБЛЕМАЛАРЫ

Алимбеков А.
ЖАҢЫ МЕКТЕП ЖАҢЫ МУГАЛИМГЕ МУКТАЖ..........3
Алимбеков А.
НОВАЯ ШКОЛА НУЖДАЕТСЯ В НОВЫХ УЧИТЕЛЯХ..........3
Alimbekov A.
NEW SCHOOL NEEDS NEW TEACHERS..........3

Мурзуибраимов Бектемир
МӨМӨЛҮҮ ДАРАККА КАМКОРДУК КЕРЕК..........5
Мурзуибраимов Бектемир
ПЛОДОВОЕ ДЕРЕВО ТРЕБУЕТ УХОДА..........5
Murzaibraimov Bektemir
FRUIT TREE MAINTENANCE..........5

ЖАЛПЫ ПЕДАГОГИКА
ОБЩАЯ ПЕДАГОГИКА
GENERAL PEDAGOGY

Бабеков А.У. Зулуев Б.Б., Абжалов Т.А., Шадиев Н.С.
ҮЗГҮЛТҮКСҮЗ БИЛИМ БЕРҮҮНҮН КЕЛЕЧЕГИ ЖАНА БАЛДАРДЫ ОКУТУП-ТАРБИЯЛОО ПРОЦЕССИНДЕ КЫРГЫЗ ЭТНОПЕДАГОГИКАСЫНЫН ОРДУ..........7
Бабеков А.У. Зулуев Б.Б., Абжалов Т.А., Шадиев Н.С.
НЕПРЕРЫВНАЯ СИСТЕМА ОБРАЗОВАНИЯ И РОЛЬ КЫРГЫЗСКОЙ ЭТНОПЕДАГОГИКИ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ И ВОСПИТАНИЯ ЛИЧНОСТИ..........7
A.U. Babekov, B.B. Zuluev, T.A. Abjalov, N.S. Shadiev
CONTINUOUS EDUCATION AND THE ROLE OF THE KYRGYZ ETHNOPEDAGOGICS IN THE PROCESS OF TRAINING AND EDUCATION OF THE PERSON..........7

Калдыбаева А.Т., Джумагулова Г.А.
МУГАЛИМДЕРДИН КЕСИПТИК КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮГҮНҮН СТРУКТУРАСЫНЫН КОМПОНЕНТТЕРИ..........10
Калдыбаева А.Т., Джумагулова Г.А.
КОМПОНЕНТЫ СТРУКТУРЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ..........10
A.T. Kaldybaev, G.A. Djumagulova
COMPONENTS STRUCTURE OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF TEACHERS..........10

Сулайманова Р.Т.
МАССАЛЫК МААЛЫМАТ КАРАЖАТТАРЫНЫН УЧУРДАГЫ ОКУУ-ТАРБИЯ ПРОЦЕССИНИН МААНИЛҮҮ ТАРМАГЫ БОЛГОН МЕДИАБИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ ОРДУ..........14
Сулайманова Р.Т.
МЕСТО СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ В МЕДИАОБРАЗОВАНИИ, ОДНОЙ ИЗ ВАЖНЫХ ОТРАСЛЕЙ СОВРЕМЕННОГО УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА..........14
R.T. Sulaymanova
LOCATION OF THE MEDIA THE MEDIA EDUCATION, ONE OF THE MAJOR BRANCHES CONTEMPORARY EDUCATION - EDUCATIONAL PROCESS..........14

Алтинбилек Исмаил, Курамаева Т.А.
ПОРТФОЛИО – ОКУУЧУЛАРДЫН ЧЫГАРМАЧЫЛ ЖӨНДӨМҮН ӨНҮКТҮРҮҮНҮН КАРАЖАТЫ..........18
Алтинбилек Исмаил, Курамаева Т.А.
ПОРТФОЛИО - СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ УЧАЩИХСЯ...18
Altynbilek Ismail, T.A. Kurmaeva
PORTFOLIO - A MEANS OF CREATIVE ABILITIES OF STUDENTS..........18

Мусаканова М.
ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРДАГЫ КЕСИПКӨЙ – ПЕДАГОГ АДИСТЕРДИН КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮГҮ..........20
Мусаканова М.
КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ..........20
M. Musakanova
COMPETENCE OF EDUCATIONAL SPECIALISTS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS..........20

Байсалов Дж.У., Касымалиева Г.О.
И. АРАБАЕВ АТЫНДАГЫ КЫРГЫЗ МАМЛЕКЕТТИК УНИВЕРСИТЕТИНИН ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТУНДАГЫ МАГИСТРАТУРА..........23
Байсалов Дж.У., Касымалиева Г.О.
МАГИСТРАТУРА В ИНСТИТУТЕ ПЕДАГОГИКИ КЫРГЫЗСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. И. АРАБАЕВА..........23
Dj. U. Baysalov, G.O. Kasymalieva
MASTERS AT THE INSTITUTE OF PEDAGOGY OF Sh. ARABAEV..........23

Пушкулов Жоомарт
ЛИЧНОСТЬ КАК СУБЪЕКТ И ОБЪЕКТ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ..........2
Пушкулов Жоомарт
ЛИЧНОСТЬ- КООМДУК МАМИЛЕЛЕРДИН СУБЬЕКТ ЖАНА ОБЬЕКТИСИ КАТАРЫ..........2
Pushkulov Zhoomart
PERSONALITY AS SUBJECT AND OBJECT PUBLIC RELATIONS..........2

Осекова Т.К.
БОЛОЧОК ПЕДАГОГДОРДУ ДАЯРДООДО МУГАЛИМДИН ТААСИРИ..........2

Выписка верна Ученый секретарь [illegible]

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ
КАДРЛАР БӨЛУМУ
ОТДЕЛ КАДРОВ
ИНН 01103199810012
КЫРГЫЗСКО-УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Осекова Т.К. [illegible]
ВЛИЯНИЕ [illegible]
БУДУЩИХ [illegible]

T.K. [illegible]
THE [illegible]
THE FUTURE [illegible]

Карпева Р.К. [illegible]
ОРУ [illegible]
ОКУ [illegible]
ТЕХ [illegible]

Карпева Р.К. [illegible]
РОЛЬ [illegible]
АКТ [illegible]
РУССКОГО ЯЗЫКА [illegible]

R.K. [illegible]
ROLE [illegible]
A [illegible]
LANGUAGE [illegible]

[illegible] *Севара*
[illegible]
[illegible] 35

[illegible] *Севара*
[illegible]
[illegible] ……35

M.S. [illegible] *Sevara*
[illegible] ATION
FOR THE LESSON……………35

Смадиярова З.А.
[illegible]
[illegible] БИЛИМ
[illegible] ПРОБЛЕМАЛАРЫ…………………38

Смадиярова З.А.
ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ СТЕПЕНИ БАКАЛАВРА………38

Z.A. Smadiyarova
PROBLEMS OF PEDAGOGICAL EDUCATION
BACCALAUREATE……………………38

Кадырова Т.К.
ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЛАРДА МУГАЛИМ
АДИСТЕРДИ САПАТТУУ ДАЯРДООНУН
ПРОБЛЕМАЛАРЫ ЖАНА ЧЕЧҮҮНҮН
ЖОЛДОРУ…………………………40

Кадырова Т.К.
ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ КАЧЕСТВЕННЫХ
КАДРОВ В ВУЗАХ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ……40

T.K. Kadyrova
THE PROBLEMS OF TRAINING THE YOUNG
TEACHER STAFF IN HIGHER EDUCATION
INSTITUTIONS AND THEIR WAYS OF
SOLVING……………………………40

Ысакова М.А.
БИЛИМ БЕРҮҮНҮН ЖАҢЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ
ЖАНА АНЫН КҮНГӨЙ-ТЕСКЕЙИ……………44

Ысакова М.А.
СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В
ОБРАЗОВАНИИ И ИХ ПРОБЛЕМЫ……………44

[illegible]
[illegible] 47

[illegible]
[illegible] ОБУЧЕНИЯ ПРИ
[illegible] ……47

[illegible]
[illegible] OPTIMUM METHODS OF
[illegible] THE LESSON……………47

Бабаев М., Ахмедова Г.
БАШТАЛГЫЧ МЕКТЕП ОКУУЧУЛАРЫНЫН
ОКУУДАГЫ ЖЕТИШКЕНДИКТЕРИНИН
ТЕОРИЯЛЫК МОДЕЛИНИН МОНИТОРИНГИН
ИШТЕП ЧЫГУУ АЛАРДЫН БИЛИМ БЕРҮҮ
САПАТЫН ЖОГОРУЛАТУУГА ЖАРДАМ
БЕРЕТ……………………………49

Бабаев М., Ахмедова Г.
ПОСТРОЕНИЕ ТЕОРЕТИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ
МОНИТОРИНГА УЧЕБНЫХ
ДОСТИЖЕНИЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ,
ОБЕСПЕЧИВАЮЩИЕ ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА
НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ…………………49

M. Babaev, G. Ahkmedova
THE PROJECTION OF A THEORETICAL MODEL
OF EDUCATIONAL ACHIEVEMENT OF YOUNGER
SCHOOLCHILDREN MONITORING, PROVIDING
HANGING QUALITY OF PRIMARY
EDUCATION……………………………49

Айтышова Ж.Т.
БАЛДАРДЫН БИЛИМИН САПАТТУУ
ӨНҮКТҮРҮҮДӨ СОЦИАЛДЫК ИНТЕЛЛЕКТИН
РОЛУ…………………………………52

Айтышова Ж.Т.
РОЛЬ СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ
ИНТЕЛЛЕКТА И РАЗВИТИЕ КАЧЕСТВЕННОГО
ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ…………………………52

Zh.T. Aytyshova
ROLE INTELLECT SOCIAL DEVELOPMENT
QUALITY EDUCATION OF THE GIFTED
CHILDREN…………………………………52

Карабекова Ч.К.
КЕСИПКӨЙ МУГАЛИМДИН
КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮГҮ……………………54

Карабекова Ч.К.
КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ –
ПРОФЕССИОНАЛА……………………………54

Ch.K. Karabekova
COMPETENT TEACHERS – PROFESSIONAL….54

Кадыралиева А.Б.
АЗЫРКЫ МЕКТЕПТЕГИ ЖАЛПЫ БИЛИМ БЕРҮҮ
МАСЕЛЕЛЕРИН ЧЕЧҮҮДӨГҮ КЛАССТАН
ТЫШКАРКЫ ОКУУ САБАКТАРДЫН
МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮ……………………………58

Выписка верна Ученый секретарь

Кадыралиева А.Б.
ВОЗМОЖНОСТИ УРОКОВ ВНЕКЛАССНОГО ЧТЕНИЯ В РЕШЕНИИ ОБЩИХ ЗАДАЧ ОБРАЗОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЕ.....58
A.B. Kadyralieva
POSSIBLE LESSONS OF HOME READING TO SOLVING THE COMMON TASK OF EDUCATION IN THE MODERN SCHOOL............58

Бекназаров Ж.
ЖЕТЕКЧИНИН БАШКА АДАМДАР ЖАНА ИШ ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮНҮН СТИЛИ, РОЛУ ЖАНА МААНИСИ...61
Бекназаров Ж.
РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ И СТИЛЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РУКОВОДИТЕЛЯ В КОЛЛЕКТИВЕ.................61
Zh. Beknazarov
ROLE AND IMPORTANCE OF FEATURES OF PERSONALITY AND STYLE ACTIVITY LEADER IN THE TEAM...61

Мадраимова Н.С.
ИНТЕРАКТИВДҮҮ ОКУТУУ – БИЛИМ БЕРҮҮ СИСТЕМАСЫНДАГЫ ИННОВАЦИЯЛЫК БАГЫТ КАТАРЫ...64
Мадраимова Н.С.
ИНТЕРАКТИВНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРОЦЕССА В УСЛОВИЯХ НОВОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ ТЕХНОЛОГИИ...64
N.S. Madraimova
INTERACTIVE TECHNOLOGIES OF EDUCATION IN THE INNOVATIVE PROSECC AND PEDOGOGICAL TECHNOLOGY IN CONDITIONS OF THE INFORMATIVE TECHNOLOGY............64

Аскарова Г.М.
ЖАҢЫ МУУНДАГЫ МУГАЛИМДЕРДИ ДАЯРДОО ТААЛИМ ТАРБИЯНЫН МАЗМУНУ ЖАНА МЕТОДДОРУН ЖАҢЫЛООНУН ШАРТЫ КАТАРЫ 66
Аскарова Г.М.
ПОДГОТОВКА УЧИТЕЛЕЙ НОВОГО ПОКОЛЕНИЯ – ОБНОВЛЕНИЕ СОДЕРЖАНИЯ ВОСПИТАНИЯ И УСЛОВИЯ МЕТОДОВ............66
G.M. Askarova
PREPARATION OF A NEW GENERATION OF TEACHERS CONTENT,EDUCATION AND CONDITIONS UP DATE METHODS.......................66

Эралиева Э.Т.
БОЛОЧОК МУГАЛИМДЕРДИН БҮГҮНКҮ КҮНДӨГҮ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫК ДЕҢГЭЭЛИ ЖАНА КЕЛЕЧЕГИ..68
Эралиева Э.Т.
ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЙ УРОВЕНЬ И ПЕРСПЕКТИВЫ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ.............68
E.T. Eralieva
THE INTELLECTUAL LEVER AND HROSPECTC OF FUTURE TEACHERS..68

Орозалиева Б.Э.
SEA (СТАРТТЫК ЭКСПЕРИМЕНТ) ЫКМАСЫ ИННОВАЦИЯ КАТАРЫ ПЕДАГОГИКАЛЫК СИСТЕМАДА..70
Орозалиева Б.Э.
SEA (СТАРТОВЫЙ ЭКСПЕРИМЕНТ) КАК ИННОВАЦИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ..70
B.E. Orozalieva
THE ROLE OF THE SEA (STARTED EXPERIMENT) USES AS A INNOUATION IN THE SYSTEM OF TEACHING..70

ЭТНОПЕДАГОГИКА
ЭТНОПЕДАГОГИКА
PEDAGOGY

Даминова И.
БАКАЛАВР БАГЫТЫНДАГЫ БАШТАЛГЫЧ КЛАССТАРДЫН МУГАЛИМДЕРИН ДАЯРДООДО ЭКОЛОГИЯЛЫК ТАРБИЯ БЕРҮҮ БОЮНЧА МЕКТЕП ЖАНА ҮЙ-БҮЛӨНҮН БИРГЕЛЕШКЕН ИШМЕРДҮҮЛҮГҮН ҮЙРӨТҮҮНҮН КЭЭ БИР ЖОЛДОРУ...73
Даминова И.
НЕКОТОРЫЕ ПУТИ ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ ШКОЛЫ И РОДИТЕЛЕЙ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ПО СИСТЕМЕ БАКАЛАВРИАТА 73
I.Daminova
SOME WAYS OF INTERACTION BETWEEN SCHOOL AND PARENTS ENVIRONMENTAL EDUCATION IN TEACHER TRAINING PRIMARY SCHOOL SYSTEM IN UNDERGRADUATE.........73

Бакиева Г.А.
ЖАШ-МУУНДАРДЫ ТАРБИЯЛООДО ЭЛДИК ПЕДАГОГИКАНЫН БУЛАКТАРЫН КОЛДОНУУ...76
Бакиева Г.А.
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОСНОВ НАРОДНОЙ ПЕДАГОГИКИ В ВОСПИТАНИИ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ.......................76
G.A. Bakieva
USE BASIS OF FOLK PEDAGOGY EDUCATING THE YOUNGER GENERATION.......................76

Щербаева Ж.Р.
БАШТАЛГЫЧ КЛАССТЫН МУГАЛИМДЕРИН ДАЯРДООДО ЖОМОКТОРДУ ОКУТУУНУН КЭЭ БИР МАСЕЛЕЛЕРИ...78
Щербаева Ж.Р.
НЕКОТОРЫЕ ЗАДАЧИ ИЗУЧЕНИЯ СКАЗОК В ПОДГОТОВКЕ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ...78
Zh.R. Sherbaeva
SOME EXAMPLES OF TEACHEING FAIRY TALES IN TRAINING TEACHERS FOR PRIMARY SCHOOLS..78

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ КАДРЛАР БӨЛҮМҮ ОТДЕЛ КАДРОВ

Выписка верна
Ученый секретарь
[illegible]
КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ
КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
ОТДЕЛ КАДРОВ
КЫРГЫЗСКО-УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Умарова [illegible]
КЫРГ[illegible]
МА[illegible]
СОЦ[illegible]
ЖОЛ[illegible]
Умарова [illegible]
НЕ[illegible]
ПО[illegible]
ПЕД[illegible]
R. [illegible]
SOME [illegible]
THR[illegible]
CU[illegible]

Ку[illegible] Ж.
МЕ[illegible]
БА[illegible]
ПЕД[illegible]
ПА[illegible] ..83
Ку[illegible] Ж.
И[illegible]
ПЕД[illegible] ВОСПИТАНИИ
ДЕТ[illegible] 83
Zh. [illegible]
MET[illegible] PEDAGOGICS IN
T[illegible] PRESCHOOL
CH[illegible] 83

МАТЕМАТИКАНЫН, ИНФОРМАТИКАНЫ ЖАНА ФИЗИКАНЫ ОКУТУУНУН УСУЛУ
МЕТОДИКИ ОБУЧЕНИЯ МАТЕМАТИКИ, ИНФОРМАТИКИ И ФИЗИКИ
IN MATHEMATICAL COMMUNICATIONS, INFORMATICS AND METHODS OF TEACHING FISICALY

Байсалов Дж.У., Узакова М. К.
МАТЕМАТИКАЛЫК БИЛИМ БЕРҮҮДӨГҮ ИНТЕРАКТИВДҮҮ ОКУТУУНУН МААНИСИ... 86
Байсалов Дж.У., Узакова М. К.
ЗНАЧЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ В ИЗУЧЕНИИ МАТЕМАТИКИ.................................86
Dj.U. Baysalova, M.K. Uzakova
IMPORTANCE OF INTERACTIVE LEARNING IN THE STUDY OF MATHEMATICS...........................86

Байышова Г.
БАШТАЛГЫЧ МЕКТЕПТЕРДИН МАТЕМАТИКА САБАГЫНДА ДИДАКТИКАЛЫК ОЮНДАРДЫ КОЛДОНУУ...89
Байышова Г.
ПРИМЕНЕНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ...89
G. Bayshova
USE OF DIDACTIC GAMES IN MATHEMATICS CLASSES FOR PRIMARY SCHOOLS……………..89

Сооронбаева Н.
ОКУТУУ ПРОЦЕССИНДЕ ФИЗИКАЛЫК ЧОНДУКТАРДЫ КАЛЫПТАНДЫРУУ ЖОЛДОРУ...92

[illegible]
[illegible] В УЧЕБНОМ
[illegible] 92
[illegible]
[illegible] OF THE PHYSICAL
[illegible] IN THE LEARNING
[illegible] ....
[illegible]
[illegible] МАТЕМАТИКА МУГАЛИМДЕРИН
[illegible] ДОГУ ДОЛБООРЛОР МЕТОДУНУН
[illegible] ТҮКТӨРҮ 94
Арынбаев Э.К.
ВОЗМОЖНОСТИ МЕТОДА ЦЕНТРОВ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ...94
E.K. Arynbaev
THE POTENTIAL OF THE CENTERS IN THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF MATHEMATICS……………………………………..94

Абдыракманова К.Т., Осекова Г.А., Асанова С.О.
«КВАДРАТТЫК БАРАБАРСЫЗДЫКТАРДЫ ЧЫГАРУУ» ТЕМАСЫ ЖАНА ОКУУ ПРОЦЕССИНДЕ УЮШТУРУУ ҮЧҮН ПРОГРАММАЛАР СИСТЕМАСЫ БОЮНЧА "МАТЕМАТИКАЛЫК КОНСТРУКТОРУ" КАРАЖАТЫН КОЛДОНУУ МЕНЕН МАТЕМАТИКА ЖАНА ИНФОРМАТИКА БИРГЕЛЕШКЕН САБАГЫ.......................................97
Абдыракманова К.Т., Осекова Г.А., Асанова С.О.
ИНТЕРГРИРОВАННЫЙ УРОК МАТЕМАТИКИ И ИНФОРМАТИКИ С ПРИМЕНЕНИЕМ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ "МАТЕМАТИЧЕСКИЙ КОНСТРУКТОР" ПО СИСТЕМЕ ПРОГРАММ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА НА ТЕМУ "РЕШЕНИЕ КВАДРАТНОГО НЕРАВЕНСТВА"..97
K.T. Abdyrakmanova, G.A. Osekova, S.O. Asanova
INTERGRIROVAN LESSON OF MATHEMATICS AND SCIENCE OF TEACHING TOOLS "MATHEMATICAL DESIGNER" IN SYSTEM PROGRAM OF EDUCATIONAL PROCESS ON "SOLVING QUADRATIC INEQUALITIES"……….97

Осмонова Т.К.
КЫРГЫЗСТАНДЫН ЖОГОРКУ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮСҮНҮН ЭКИ БАСКЫЧТУУ СИСТЕМАСЫНДАГЫ ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨР 99
Осмонова Т.К.
ОСОБЕННОСТИ ДВУХСТУПЕНЧАТОЙ СИСТЕМЫ ОБУЧЕНИЯ ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ КЫРГЫЗСТАНА...99
T.K. Osmonova
FEATURES TWO-STAGE TEACHING SYSTEM OF HIGHER VOCATIONAL EDUCATION OF KYRGYZSTAN……………………………………99

Выписка верна Ученый секретарь А. Пентиешева

Мурзаканова Г.
ЖАЛПЫ АДАМЗАТТЫК РУХИЙ-АДЕПТИК ДӨӨЛӨТ, ТАРБИЯ ИШИНИН МАЗМУНДУК БУЛАГЫ - КЫРГЫЗ МАКАЛ ЛАКАПТАРЫНДА.....102
Мурзаканова Г.
КЫРГЫЗСКИЕ ПОСЛОВИЦЫ И ПОГОВОРКИ КАК СОДЕРЖАТЕЛЬНЫЙ ИСТОЧНИК В ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ И ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКИХ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ.....102
G. Murzakanova
KYRGYZ PROVERBS AS A SUBSTANTIAL SOURCE IN EDUCATIONAL WORK AND HUMAN SPIRITUAL - MORAL VALUES.....102

Амиракулова Н.Н.
БОЛОЧОК МУГАЛИМДЕРДИ ЭТНОПЕДАГОГИКАЛЫК ЖАКТАН ДАЯРДООДОГУ АЙРЫМ БИР МАСЕЛЕЛЕР.....104
Амиракулова Н.Н
НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭТНОПЕДАГОГИКИ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ.....104
N.N. Amirakulova
PREPARATION OF FUTURE TEACHERS THROUGH ETHNOPEDAGOGY.....104

Тарыкчиева Ш.
БАШТАЛГЫЧ КЛАССТАРДЫН ОКУУ ИШ АРАКЕТТЕРИН КАЛЫПТАНДЫРУУДА ДИДАКТИКАЛЫК ОЮНДАРДЫ КОЛДОНУУ.....107
Тарыкчиева Ш.
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ДИДАКТИЧЕСКИХ ИГР В ФОРМИРОВАНИИ УЧЕБНЫХ НАВЫКОВ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ.....107
Sh. Taranchieva
USING DIDACTIC GAMES IN FORMATION ACADEMIC SKILLS IN THE PRIMARY GRADES.....107

Бекешов Т. О.
ИНТЕГРАЛДООНУН ЭКИ ЧЕГИ ТЕН ӨЗГӨРМӨ БОЛГОН 1-ТҮРДӨГҮ СЫЗЫКТУУ ЭМЕС ИНТЕГРАЛДЫК ТЕНДЕМЕНИН ЧЕЧИМИН РЕГУЛЯРИЗАЦИЯЛОО ПАРАМЕТРИН ТАНДОО.....110
Бекешов Т. О.
ВЫБОР ПАРАМЕТРА РЕГУЛЯРИЗАЦИИ РЕШЕНИЯ НЕЛИНЕЙНОГО ИНТЕГРАЛЬНОГО УРАВНЕНИЯ 1-РОДА С ДВУМЯ ПЕРЕМЕННЫМИ ПРЕДЕЛАМИ ИНТЕГРИРОВАНИЯ.....110
T.O. Bekeshov
THE CHOICE OF THE REGULARIZATION PARAMETER FOR SOLVING NONLINEAR INTEGRAL EQUATIONS 1-THE KIND WITH TWO VARIABLE LIMITS OF INTEGRATION.....110

Бекешов Т.О.
ВОЛЬТЕРРАНЫН 1-ТҮРДӨГҮ СЫЗЫКТУУ ЭМЕС ИНТЕГРАЛДЫК ТЕҢДЕМЕЛЕРИНИН БИР КЛАССЫНЫН ЧЕЧИМИ.....116
Бекешов Т.О.
РЕШЕНИЕ ОДНОГО КЛАССА НЕЛИНЕЙНЫХ ИНТЕГРАЛЬНЫХ УРАВНЕНИЙ ВОЛЬТЕРРА 1-РОДА.....116
Bekeshov T.O.
THE SOLUTION TO ONE CLASS OF NONLINEAR INTEGRAL EQUATIONS OF VOLTERRA 1-KIND.....116

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ
КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
ОТДЕЛ КАДРОВ
КЫРГЫЗСКО-УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

ТИЛ ЖАНА АДАБИЯТТЫ ОКУТУУНУН УСУЛУ
МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ
METHODS OF TEACHING LANGUAGE AND LITERATURE

Ишекеев Н.И., Батаканова С.Т.
АДАБИЯТТЫ ОКУТУУНУН МЕТОДИКАСЫ ИЛИМИНДЕ КӨРКӨМ ЧЫГАРМАНЫ ТАЛДОО ПРОБЛЕМАСЫ.....121
Ишекеев Н.И., Батаканова С.Т.
ПРОБЛЕМА АНАЛИЗА ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОИЗВЕДЕНИЯ В МЕТОДИКЕ ИЗУЧЕНИЯ ЛИТЕРАТУРЫ.....121
N.I. Ishekeev, S.T. Batakanova
PROBLEM ANALYSIS METHOD ARTWORK IN THE STUDY OF LITERATURE.....121

Матисаева Б.
АЗЫРКЫ МЕКТЕПТЕГИ ТИЛДИ ОКУТУУНУН УСУЛУНДАГЫ КЫРГЫЗ ЖАНА ОРУС ТИЛДЕРИНДЕГИ ПРОВЕРБИАЛДЫК МЕЙКИНДИН ТЕОРИЯСЫНЫН МААНИСИ.....126
Матисаева Б.
РОЛЬ ТЕОРИИ ПРОВЕРБИАЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА В КЫРГЫЗСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ В МЕТОДИКЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЕ.....126
B. Matisaeva
ROLE OF THEORY OF SPACE IN THE KYRGYZ PROVERBIAL AND RUSSIAN LANGUAGE IN LANGUAGE TEACHING METHODS IN MODERN SCHOOL.....126

Сакиева С.С.
“АДАБИЙ ОКУУ” ОКУУЛУГУНДАГЫ ОКУУЧУНУН ЧЫГАРМАЧЫЛЫГЫНЫН БУЛАКТАРЫ.....129
Сакиева С.С.
ИСТОЧНИКИ ТВОРЧЕСТВА УЧАЩИХСЯ В УЧЕБНИКЕ "ВЫРАЗИТЕЛЬНОЕ ЧТЕНИЕ".....129
S.S. Sakieva
SOURCES CREATIVITY OF PUPILS IN THE TEXTBOOKS "EXPRESSIVE READING".....129

Жаанбаева К.Б.
АДАБИЯТ САБАГЫНДА ОКУУЧУЛАРДЫН ОЙ ЖҮГҮРТҮҮСҮН ӨНҮКТҮРҮҮ.....133

Выписка верна - Ученый секретарь Д. Тентимишева

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ
КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
ОТДЕЛ КАДРОВ

[illegible]

Жумабаев Ш.А.
[illegible] ФСКИХ ИДЕЙ В [illegible] ТМАТОВА [illegible] ДА ПАДАЮТ [illegible] 142

Sh.A. Zhumabaeva
[illegible] - PHILOSOPHICAL IDEAS IN THE N[illegible] AITMATOV «WHEN THE INCIDENT M[illegible]NTAINS» 142

Акматова Ч.А.
«АДАБИЙ ОКУУ» ПРЕДМЕТИ АРКЫЛУУ БАШТАЛГЫЧ КЛАССТАРДЫН ОКУУЧУЛАРЫНЫН ОКУУ КӨНДҮМДӨРҮН КАЛЫПТАНДЫРУУ 145

Акматова Ч.А.
ФОРМИРОВАНИЕ УЧЕБНЫХ НАВЫКОВ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ ЧЕРЕЗ ОБУЧЕНИЕ ПРЕДМЕТА ЧТЕНИЯ 145

Ch.A. Akmatova
FORMATION OF EDUCATIONAL SCILLS OF PRIMARY SCHOOL PUPILS THROUGH THE LEARNING SUBJECT READING 145

Келдибай кызы Майрамкан
Т. АБДУМОМУНОВДУН «АБИЙИР КЕЧИРБЕЙТ» ДРАМАСЫНДАГЫ НРАВАЛЫК КОНФЛИКТ ЖАНА ПСИХОЛОГИЗМ МАСЕЛЕСИ 148

[illegible] КЫРГЫЗ ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫН ОКУТУУДА [illegible] КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮКТӨРҮН КАЛЫПТАНДЫРУУ 155

Жумабаев Э.
ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ В ОБУЧЕНИИ КЫРГЫЗСКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ 155

E. Zhumabaev
THE FORMATION OF COMPETENCE OF TEACERS IN THETEACHING OF KYRGYZ LANGUAGE AND LITERATURE 155

Нажимидинов У.Б., Ормошова Г. М.
ОРТО МЕКТЕПТЕРДЕ КЫРГЫЗ ТИЛИ ЖАНА АДАБИЯТЫН ОКУТУУДА КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮКТҮ КАЛЫПТАНДЫРУУ 157

Нажимидинов У.Б., Ормошова Г. М.
ФОРМИРОВАНИЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ОБУЧЕНИЕ КЫРГЫЗСКОМУ ЯЗЫКУ И ЛИТЕРАТУРЕ В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ 157

U.B. Najimidinov, G.M. Ormoshova
FORMATION OF COMPETENCE IN TEACHING THE KYRGYZ LANGUAGE AND LITERATURE IN HIGH SCHOOL 157

Калилова К.Ф., Акылбекова Г.Ш.
ЧЕТ ТИЛИН ҮЙРӨНҮҮДӨГҮ ӨЗ АЛДЫНЧА ИШТИН МААНИЛҮҮЛҮГҮ ЖАНА ПАЙДАСЫ 160

Калилова К.Ф., Акылбекова Г.Ш.
ВАЖНОСТЬ И ПОЛЕЗНОСТЬ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА 160

K.F. Kalilova, G.Sh. Akylbekova
THE IMPORTANCE AND BENEFITS IN LEARNING FOREING LANGUAGE 160

Акылбекова Г.Ш., Калилова К.Ф.
ЛИНГВОМАДАНИЯТ ТААНУУ ИЛИМИНИН КАЛЫПТАНЫШЫ ЖАНА ИЗИЛДЕНҮҮ ТАРЫХЫ..............163
Акылбекова Г.Ш., Калилова К.Ф.
ИСТОРИЯ СТАНОВЛЕНИЯ И ПРИЗНАНИЯ НАУКИ КУЛЬТУРОЛОГИЯ..............163
K.F. Kalilova, G.Sh. Akylbekova
THE FOUNDATION OF LINGUOCULTUROLOGY AND HISTORY OF INVESTIGATIONS IN IT..............163

САЯСАТ ТААНУУ ИЛИМДЕРИ
ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ
POLITICAL SCIENCE

Мамытов Т.Б.
ЭЛ АРАЛЫК ТЕРРОРИЗМДИ ПАЙДА КЫЛГАН ФАКТОРЛОР..............165
Мамытов Т.Б.
ФАКТОРЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ТЕРРОРИЗМА..............165
T.B. Mamytov
THE FACTORS IN THE EMERGENCE OF INTERNATIONAL TERRORISM..............165

Мамытов Т.Б.
ТЕРРОРЧУЛУК МЕНЕН ЭКСТРЕМИЗМДИН БАЙЛАНЫШЫ..............169
Мамытов Т.Б.
СВЯЗЬ ТЕРРОРИЗМА С ЭКСТРЕМИЗМОМ..............169
T.B. Mamytov
THE NEXUS OF TERRORISM AND EXTREMISM..............169

НАШИ АВТОРЫ..............172

Выписка верна Ученый секретарь А. Темиралиева

КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ КАДРЛАР БӨЛҮМҮ ОТДЕЛ КАДРОВ КЫРГЫЗСКО-УЗБЕКСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Над номером работали:

Исполнительный директор *Ч.К. Жумалиева*
Редактор *Н.Г. Осипова*
Компьютерное макетирование *Ж.К. Керимбаева*

Подписано к печати 28.08.2016.
Бумага "Xerox". Гарнитура "Times". Объем 12,00 п.л.

«Издательство научных журналов и детской художественной литературы»
720001, г. Бишкек, ул. Ж. Боконбаева, 99
Телефоны: 30-32-97, 0772 268215.

Выписка верна Ученый секретарь А. Темиралиева
КЫРГЫЗ-ӨЗБЕК УНИВЕРСИТЕТИ КАДРЛАР БӨЛҮМҮ ОТДЕЛ КАДРОВ

Айтышова Ж.Т.

БАЛДАРДЫН БИЛИМИН САПАТТУУ ӨНҮКТҮРҮҮДӨ СОЦИАЛДЫК ИНТЕЛЛЕКТИН РОЛУ

Айтышова Ж.Т.

РОЛЬ СОЦИАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ИНТЕЛЛЕКТА И РАЗВИТИЕ КАЧЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ

Zh.T. Aytyshova

ROLE INTELLECT SOCIAL DEVELOPMENT QUALITY EDUCATION OF THE GIFTED CHILDREN

УДК: 373.3:371:399

Бүгүнкү күндө зээндүү балдардын психологиялык өзгөчөлүгүн аныктоо, актуалдуу проблемалардан болуп келүүдө. Ошону менен бирге интеллект жөнүндө кээ бир маселелер каралган жана анын түрлөрүнө токтолуп кеткен. Зээндүү адамдардын жаралышы Кудайдын эрки менен болгонун жана интуицияга байланыштуу түптөлө тургандыгы кеңири көрсөтүлгөн.

Негизги сөздөр: *зээндүү, интеллект, социалдык, аффективдүү, когнитив, оптимизм, параметр, эмприка, адаптация, критерия.*

В статье рассматривается подготовка педагогов к взаимодействию с одаренными детьми. Основными из них являются проблемы выявления, обучения и развития одаренных детей, а также проблемы профессиональной и личностной подготовки педагогов, психологов и управленцев образования для работы с одаренными детьми.

Ключевые слова: *одаренность, интеллект, социальный, аффективный, когнитив, оптимизм, параметр, эмприка, адаптация, критерия.*

In the article it is considered about preparation of teachers to co-operating with the gifted children. Basic from them it is been problem of exposure, educating and development of the gifted children, and also problem of professional and personality preparation of teachers, psychologists and управленцев of education for work with the gifted children.

Key words: *gift, intellect, social, highly emotional, cognitive, optimism, parameter, empire, adaptation, criterion.*

Акыркы мезгилде таланттуу балдардын психологиялык өзгөчөлүгүн атайын изилдөө адистер үчүн проблемалуу маселеге айланды. Тактап айтканда, «эмоционалдык интеллектти» изилдөө жаңы багыты жаралды. Бул багыттагы изилдөө XX кылымдын башында Эдвард Ли Торндайк тарабынан социалдык интелекттин орчундуу маселеси катары карала баштаган. [1]

Психологиялык терминдеги эмоционалдык интеллект менен социалдык интеллекти орус тилинин оозеки речтик чегинде барабар алып кароо жетишсиз. Анткени «интеллект» психологиялык аң-сезимдин когнитивдик чөйрө менен болгон тыгыз байланышы. Ал эми социалдык деген сөз инсандын көп кырдуу өнүгүшүнүн аффективдүү чөйрө менен болгон байланышын мүнөздөйт. Бирок бул жаңы терминдин айрым шарттарына ылайык белгилүү өлчөмдө ал терминологияга ынанууга болот.

«Интеллект» бул өңүттөн алып караганда аң-сезим бөтөнчөлүктөрүн белгилөө функциясын аткарышы мүмкүн. Ал адистер үчүн таанып билүүдөгү бөтөнчөлүктөрдү аныктоочу белги катары кызмат кылат. Эгерде, «социалдык интеллекттин» аныктамасын аффективдүү чөйрөдө, же инсандын психологиялык өнүгүүсүн эмоционалдык интеллект менен катар коюп, салттуу түшүнүктө, эмоция, анын чагылышы жана калыптанышы катары колдонсо, адистер таланттуу балдардын проблемасын четке калтырып, башка маселеге багыт алган болот. «Интеллект» деген жеке сөздүн тегерегинде иликтөө жүргүзө алса гана өзү чечүүнү максат кылган проблемага түз багыт алууга шарт түзүлөт. Бул сөз айкашы боюнча мындай кызыктуу көз караштын пайда болушу таланттуу балдардын чөйрөсүндөгү жана алардын чыгармачылык изденүүсүндөгү жогорку деңгээлдеги баалуулуктарды социалдык жана эмоционалдык интеллекттин негизинде талкуулап, жыйынтык чыгарууга мүмкүндүк берет. Эгерде, иш терминдин өзү менен гана чектелип калса, анда эч кандай маселе чечилбейт. Адистер көпчүлүк учурда инсанды салттуулук түрдө когнитивдик чөйрөдө изилдеп, ошол эле кезде анын аффективдүү тарабын үйрөнүүгө көңүл бурган учурлар арбын кездешкен. [2]

Албетте, ар кандай ийгиликтин проблемалары, же «үзүрлүү жашоодогу психология» ар бир элдин менталитетине жараша маданий өзгөчөлүктөргө ээ болот. Бул психологиялык областты изилдөөдө таасир тийгизе тургандыгына талаш жок. Андагы белгиленген өзгөчөлүктөр олуттуу мааниге ээ болсо да, бул маселени тереңдетип изилдөөнү биз максат кылбайбыз. Анткени, ал багыт өзүнчө изилдөөнү талап кылат.

Эмне себептен айрым адамдар тез эле атактуу болуп кетет, ал эми көпчүлүгү- жөнөкөй, аткарган иштери көпчүлүктүн ичинде билинбей калат, көп ошонун таасиринде болмокчу. Бул маселенин тегерегинде болмокчу. Бул маселенин тегерегинде илимпоздор да, даанышман адамдар да ар кыл ой жүгүртүп келишкен. Еврей цивилизациясынын алгачкы доорундагы философтор: зээндүүлүктү – жаратkandын берген өзгөчө белеги экендигин айтып, аң-сезим, туйгуга байланыштуу алгачкы теориялык жыйынтыкка келишкен. Алар зээндүү адамдардын жаралышын кудайдын эрки менен болгонун жана

жеке интуицияга байланыштуу түптөлө тургандыгын белгилешкен. Өнүккөн XX кылымдын илимпоздору бул чечимден баш тартышты. Окумуштуулар илимий изилдөө ыкмаларына таянып, чыгармачыл инсандын даанышман психологиясын изилдөөгө аракет кыла башташты. [3]

XX кылымдын аралыгындагы жалпы психологдор инсандык туйгунун өсүп-өнүгүшүнө балалык күндөн баштап аракет кылуу зарыл экендигин белгилеп, алгачкы жаралган талант үрөөндөрүн өстүрүү керек экендигин айтышат. Ал эми педагогдор жогоруда айтылган пикирлерге талаш маселе катары – ар бир инсанга берилген жөндөмдү өркүндөтүү үчүн көп кырдуу жана терең өздөштүрүлгөн билим талап кылына тургандыгын ишенимдүү айтышат. Бул аныктамалардын жаңылыш жактары жалпыга белгилүү.

Илимпоздордун алдындагы негизги максат катары – социалдык интеллекттин чегин аныктоо зарылдыгы дайыма каралып келет. Мында социалдык интеллектти абстрактуулуктан академиялык интеллект катары бөлүп алуу бир топ түйшүккө салып келүүдө. Ошого жараша социалдык интеллектти изилдөөчү методикалык чен бирдик куралдары менен жүргүзүлгөн аракеттер азырынча тийиштүү натыйжа бере элек. Бул иш аракеттин ийгилигине жетишүү үчүн илимпоздор чыдамдуулук менен аракет кылышууда. [4]

Социалдык интеллектти изилдөөдө туура баа бере албагандыктан негизги кемчиликтин өзгү катары белгилөөгө болот. Адистердин диагностикалык изилдөөлөрүндө когнитивдик мүнөздөмөлөргө өзгөчө көңүл бурулуп, башка адамдардын кабыл алуусун, жүрүм-турум мотивдерин түшүнүү ж.б.у.с. чечмеленген. Ошондой эле вербалдык ген жыйынтыгында социалдык интеллект жүрүм-турум аспектиси катары каралып, вербалдык ыкманын жардамында иш жүзүнө ашырылган (өзүнө-өзү отчет берүү, интроспекция ж.б.у.с.).

«Эгерде, биз, социалдык интеллектти – интеллект катары карагыбыз келсе, социалдык түзүлүштүн таанып-билүү жөндөмүн, социалдык эс акылдын курамындагы ар бир компонентти компотенттүүлүк катары түшүнүшүбүз керек,» – дейт [4]. Д.В. Гушекованын пикиринде, ушундай шартта гана социалдык интеллект башка интеллекттерден айырмаланып, ырааттуу жолго коюлат. «...таанып билүүнүн жогорудагы түрүндө гана жөндөмдүн жалпылыгын жана индивидуалдык бөтөнчөлүгүн ажыратып кароого болот» Эгерде, биз «интеллект» деген жалгыз терминди изилдөөнү максат кылган болсок, анда бул пикирге кошулууга болот. Ал эми инсандын ийгиликке жетүү аракети, өнүгүп –өсүү этаптарын аныктоо максатында масштабдуу маселелерди чечүүгө аракет кылсак, башка планда иш жүргүзүү талап кылынат.

Эмоционалдык интеллект менен социалдык интеллекттин ажыратылып аныкталышы жемиштүү жыйынтык бербей калышы мүмкүн. Ошондуктан эмоционалдык интеллектти социалдык интеллекттин элементи катары кароого болот. Ошондой эле социалдык интеллекттин эки факторун бөлүп кароо мүмкүнчүлүгү бар. [5,6]

Анын алгачкысы - «социалдык билим тазалыгы»: социалдык кубулуштар боюнча таанытык деңгээли, декларативдик жана тажрыйбалуу билимдин чагылышы. Декларативдик көрсөткүчкө социалдык кубулуштарды үйрөнүүдөгү туура түшүнүк белгиленсе, тажрыйбалык билимде – жекече изилдөө практикасынын жыйынтыгы чагылат. [7]

Экинчи, социалдык-когнитивдик ийкемдүүлүк. Мында социалдык билимде белгисиз маселелердин чагылышындагы жөндөм тууралуу кеп болот. Кандайдыр бир нерсени билүү зарылдыгында – аны түшүнүү үчүн кабыл алуу жөндөм, билим даярдыгы, эске тутуу жөндөмү керек экендиги жалпыга маалым.

Адабияттар:

1. Большая Советская энциклопедия (В 30 томах). Гл. ред. А.М. Прохоров. Изд. 3-е.; «Советская энциклопедия», Т. 18. Никко- Отолиты. 1974. – 632 с., илл.
2. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте. СПб : СОЮЗ, 1997. – 96 с.
3. Даль В.И. Толковый словарь живого великорусского языка: в 4 тт. Т. 2.: И-О. – Оформл. «Динамит». – СПб.: ТОО «Динамит», 1996. – 784 с.
4. Доровской А.И. Сто советов по развитию одаренности детей. Родителям, воспитателям, учителям.- М.: Российское педагогическое агентство. 1997. 312с.
5. Клименко В. В. Психологические тесты таланта. – Харьков: Фолио; СПб., Кристалл, 1996. – 414 с. – (Семейный альбом).
6. Кулагина И. Ю. Личность школьника от задержки психологического развития до одаренности: Учебн. пособие для студентов и преподавателей.М.: ТЦ «Сфера». 1999. – 192 с.
7. Лейтес Н. С. Возрастная одаренность школьников: Учебн. Пособие для студентов высших педагогических учебных заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 320 с.

Рецензент: к.п.н., доцент Абдулахамидова Б.Н.

Выписка верна Ученый секретарь

А. Тентимишева

КАДРЛАР БӨЛҮМҮ
ОТДЕЛ КАДРОВ